

В.П.Пішак, І.Й.Сидорчук

РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ АКАДЕМІЇ В 2003 РОЦІ

Резюме. У роботі наведені основні показники науково-дослідної роботи професорсько-викладацького складу (ПВС) академії та підготовки науково-педагогічних кадрів у 2003 році.

Ключові слова: Буковинська державна медична академія, наукові дослідження, кадри вищої кваліфікації.

Наука - галузь народного господарства, що має власну специфіку, яка відрізняє її від інших галузей матеріального виробництва [2]. До складу виробничих сил науки входять учені, які мають особливу здатність здійснювати творчу діяльність із метою одержання нової інформації та новітніх знань [1].

Основним надбанням академії завжди були люди - професорсько-викладацький склад, який на всіх етапах становлення та розвитку академії створювали матеріально-технічну базу, організовували та вдосконалювали навчальний процес, формували наукові школи та напрямки, проводили лікувальну та лікувально-консультативну роботу, здійснювали виховну роботу серед студентів. Засновниками наукових шкіл та напрямків стали представники першого покоління вчених: професори Л.Б.Радзіховський, С.М.Савенко, М.Г.Туркевич, Я.Д.Кіршенблат, В.А.Тригер, Н.Б.Шупак, С.А.Кац, І.А.Шевчук, В.Л.Хенкін, П.М.Гудзенко та інші.

В останні роки наукові школи очолюють учені академії: професори О.І.Волошин, М.Ю.Коломоєць, Л.О.Безруков, В.К.Ташук, Ю.Т.Ахтемійчук та інші.

Наукова діяльність в академії багатогранна та різнопланова. Останнім часом виконується 36 тем науково-дослідних робіт з різних напрямків фундаментальної та клінічної медицини.

У 2003 році виконували наукові дослідження 47 докторів наук та 274 кандидати наук, 43 аспіранти та 9 клінічних ординаторів, а також 7 практичних лікарів, що працюють у Чернівецькій, Хмельницькій, Івано-Франківській та Сумській областях. Протягом року виконувалося 33 докторських та 156 кандидатських дисертацій. До науково-дослідної роботи залучено 94,4% професорсько-викладацького складу академії. Співробітниками впродовж року опубліковано 1542 роботи, що становить на фізичну особу - 3,5 роботи. Вище середнього рівня по академії публікувалися співробітники наступних кафедр: клінічної імунології, алергології та ендокринології - 10,5; сімейної медицини - 7,1; госпітальної педіатрії та дитячих інфекційних хвороб - 6,3; шкірно-венеричних хвороб та туберкульозу - 5,7; онкології, променевої діагностики та променевої терапії - 5,2; пропедевтики дитячих хвороб - 4,6; акушерства, гінекології та перинатології - 4,5; нервових хвороб, психіатрії та медичної психології - 4,5; анатомії людини - 4,4; пропедевтики внутрішніх хвороб - 4,2; загальної хірургії - 4,2; медичної біології, генетики та гістології - 3,6.

Нижче середніх показників мають кафедри: догляду за хворими та вищої медсестринської освіти, факультетської хірургії, ЛОР та очних хвороб, гігієни та екології, госпітальної хірургії та інші.

Протягом 2003 року 14 співробітників опублікували більше 20 наукових праць: Ю.Т.Ахтемійчук (20), Л.О.Безруков (20), О.І.Волошин (23), О.І.Денисенко (25), В.О.Калугін (23), М.Ю.Коломоєць (31), Б.Г.Макар (35), Ю.М.Нечитайло (23), О.П.Пересунько (23), В.П.Пішак (59), Р.В.Сенютович (37), І.Й.Сидорчук (47), Л.П.Сидорчук (32), Р.І.Сидорчук (29).

У 2003 році продовжувалося видання монографій, збірників наукових праць, підручників, навчальних посібників. Вперше у 2003 році опубліковано 5 довідників з різних галузей медицини та біології.

Якісні показники наукових та навчально-методичних видань у 2003 році наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Наукова та науково-методична продукція професорсько-викладацького складу академії у 2003 році

Вид видання	2003	2002	Темп росту
Монографії	23	13	+76,9%
Довідники	5	-	
Збірники наукових праць	5	2	
Підручники	5	2	
Навчальні посібники	51	40	+27,5%
Журнальні статті	573	456	+25,7%
Тези та матеріали конференцій	637	544	+17,1%
Опубліковано робіт за кордоном	85	58	+46,6%
Методичних рекомендацій та інформаційних листів	27	21	+28,6%

Протягом 2003 року співробітники академії брали участь у Міжнародних (Світових) конгресах, що проходили за кордоном, де зроблено 27 доповідей, а на Європейських конгресах, що проходили у Франції, Великій Британії, Бельгії, Швеції, Австрії, Угорщині, Хорватії, проголошено 17 доповідей. Крім того, молоді співробітники кафедр брали участь у наукових конгресах, що проходили в Північній Америці Ванкувері (Канада), Денвері (штат Колорадо, США) та Маямі (штат Флорида, США). Всього оприлюднено 6 доповідей. За участь у міжнародних конференціях співробітники 4 кафедр (пропедевтики внутрішніх хвороб, загальної хірургії, сімейної медицини, клінічної імунології, алергології та ендокринології) виграли 16 грантів на загальну суму 108794 гривні (14224 ЄУ і 4690 дол. США). Перераховане вище засвідчує про світовий рівень наукових робіт, виконаних і представлених на наукових форумах, що проходили за кордоном та одержали гранти.

У 2003 році співробітниками академії опубліковано 573 журнальних статті у фахових журналах за різними науковими напрямками. Кожен співробітник кафедри сімейної медицини, анатомії людини, акушерства, гінекології та перинатології опублікував більше 2 журнальних статей за рік. Водночас 14 співробітників кафедри: інфекційних хвороб, медичної та біологічної фізики, факультетської терапії, дитячої хірургії та стоматології, гігієни та екології, догляду за хворими та вищої медсестринської освіти, нервових хвороб, факультетської хірургії, пропедевтики внутрішніх хвороб, госпітальної хірургії, патологічної анатомії та судової медицини не опублікували жодної роботи у фахових журналах.

Зростанню кількості опублікованих журнальних статей співробітниками академії сприяло заснування в академії додатково до журналу "Буковинський медичний вісник" двох нових часописів: "Клінічна та експериментальна патологія" та "Клінічна анатомія та оперативна хірургія", які також, за рішенням Президії ВАКУ України 10 грудня 2003 року, визнані такими, в яких можуть друкуватися матеріали докторських та кандидатських дисертацій.

За останні 10 років в академії професорсько-викладацьким складом видано 119 монографій, що становить у середньому 11,9 монографій, а в 2003 році - 23 монографії, що майже у 2 рази більше, ніж у середньому за рік. Тут активно працюють співробітники кафедр медичної біології, генетики та гістології (видали у 2003 році 12 монографій), клінічної імунології, алергології та ендокринології (5 монографій), нормальної фізіології; топографічної анатомії та оперативної хірургії; акушерства, гінекології та перинатології; факультетської хірургії; госпітальної терапії, клінічної фармакології та професійних хвороб; пропедевтики внутрішніх хвороб; онкології, променевої діагностики та променевої терапії (по 2 монографії кожна кафедра). Інші 14 кафедр видали по 1 монографії, але співробітники 16 кафедр не видали жодної монографії.

Важливою ланкою наукової діяльності є оприлюднення інноваційних матеріалів [5]. Серед завершених 7 комплексних науково-дослідних робіт - чотири па-

тентноспроможні, за матеріалами яких одержано 32 деклараційних патенти Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки (МОН) України. За останні 10 років співробітники одержали від державного департаменту інтелектуальної власності МОН України 182 деклараційних патенти та 2 патенти, що, в середньому, за рік становить 18 патентів, а у 2003 році 23 деклараційних та один патент, що становить темп зростання на 27,8%.

Патентоспроможність завершених та перехідних НДР дали можливість підготувати та внести у 2003 році до Державного реєстру 10 нововведень: з акушерства і гінекології (одне нововведення), кардіології (чотири), неврології (одне), охорони здоров'я дітей та підлітків (одне), педіатрії (два) та хірургії (одне нововведення). Внесені до реєстру нововведення підготували: аспіранти О.В.Ротар, С.В.Сокольник і І.А.Ташук, асистенти П.Р.Іванчук, В.В.Безрук, С.С.Паляниця та А.В.Співак, к.мед.н. С.І.Гречко, Н.А.Турубарова, Т.О.Ілашук, В.М.Магальяс, М.І.Полішук, Л.В.Швиґар, доценти О.Ю.Полішук, С.Є.Фокіна, В.І.Ротар, професори О.В.Кравченко, В.К.Ташук, О.С.Полянська, Ю.М.Нечитайло, В.М.Пашковський, Ф.Г.Кулачек і Т.В.Сорокман. Направлено 64 заявки на винаходи для одержання патентів. Співробітники академії розробили та впровадили в лікувально-профілактичних закладах 115 раціоналізаторських пропозицій, видали 6 методичних рекомендацій та 21 інформаційний листок. Крім підвищення кількісних показників інноваційної роботи професорсько-викладацького персоналу покращалась і її якість. Видані методичні розробки та інформаційні листи є патентноспроможними, як і внесені до державного Реєстру нововведення.

За останні роки сформувалися наукові школи з наступних напрямків: хронобіологія та хрономедицина (науковий керівник - член-кор. АПН України, проф. В.П.Пішак), гастроентерологія (професори О.І.Волошин і М.Ю.Коломоєць), анатомія та ембріологія (проф. Ю.Т.Ахтемійчук, доц. Б.Г.Макар), бронхообструктивні хвороби у дитячому віці (проф. Л.О.Безруков), гострі коронарні порушення в населення Північної Буковини (професори В.К.Ташук, І.К.Владковський), судинна патологія головного мозку (професори В.М.Пашковський, В.К.Чернецький), нейро-ендокринна регуляція в нормі і патології (професори В.Ф.Мислицький, Г.І.Ходоровський, С.С.Ткачук), остеосинтез у лікуванні переломів кісток (проф. І.М.Рубленик) формують нові наукові школи: здорова дитина: ріст, розвиток та проблеми норми в сучасних умовах (проф. Ю.М.Нечитайло), апіфітотерапія: перспективи розвитку та впровадження у клініку внутрішніх хвороб (професори О.І.Волошин, О.В.Пішак), хірургічне лікування поєднаної патології органів черевної порожнини (професори Ф.Г.Кулачек, І.Ю.Полянський), фізіотерапевтичні методи лікування післяопераційних ускладнень (проф. А.Г.Іфтодій), репродуктивне здоров'я (професори О.М.Юзько, О.В.Кравченко), імунологічні та мікробіологічні аспекти захворювань органів дихання та ендокринної системи.

Вирішення важливих стратегічних та тактичних проблем охорони та збереження здоров'я населення України, що визначені в Міжгалузевій комплексній програмі "Здоров'я нації" на 2002-2011 роки можливе за умов забезпечення лікувально-профілактичних та фармацевтичних закладів висококваліфікованими фахівцями, підготовка яких здійснюється у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах, організація та діяльність останніх залежить від кадрового забезпечення працівниками вищої кваліфікації [3,4]. У 2003 році в академії підготовлено (затверджено ВАКом України) 3 доктори медичних наук (О.І.Федів, О.С.Федорук, О.І.Іващук) та 25 кандидатів медичних наук. За цими цифрами лежить велика та копітка робота дисертантів та наукових керівників. Так, проф. М.Ю.Коломоєць підготував одного доктора наук і одного кандидата медичних наук, проф. Ю.М.Нечитайло підготував трьох кандидатів медичних наук, професори Ю.Т.Ахтемійчук, Т.М.Христин та В.П.Пішак по два кандидати наук, по одному кандидату наук підготували професори Л.О.Безруков, В.І.Зайцев, А.Г.Іфтодій, О.В.Кравченко, Ф.Г.Кулачек, Р.В.Сенютювич, Т.В.Сорокман та В.К.Ташук. Зараз в академії виконується 31 докторська та 147 кандидатських дисертацій.

Таким чином, 2003 рік, незважаючи на труднощі в роботі, став ще одним кроком уперед у розвитку наукових досліджень, інноваційної роботи та підготовки науково-викладацьких кадрів. Саме у 2003 році вперше в академії відкрита докторантура за 5 спеціальностями: внутрішні хвороби, педіатрії, кардіології, патологічної фізіології та хірургії. Успішно проведений перший набір у докторантуру з внутрішніх хвороб та хірургії. Ректорат планує щорічне збільшення набору в докторантуру та розширення співпраці з іншими науковими та ВНМЗ України та інших країн.

В останні роки академія успішно співпрацює з біологічним, інженерно-технічним та іншими факультетами Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, Національним медичним університетом ім. акад. О.О.Богомольця, Вінницьким національним медичним університетом ім. М.І.Пирогова, Київською медичною академією післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика, Одеським державним медичним університетом, Тернопільською державною медичною академією ім. І.Я.Горбачевського, Івано-Франківською державною медичною академією Міністерства охорони здоров'я України, із науковими закладами АМН України: Інститутом ендокринології та обміну речовин ім. В.П.Комісаренка, Інститутом оториноларингології ім. О.С.Коломийченка, Центром алергології АМН України, Інститутом мікробіології та імунології ім. І.І.Мечникова та інші.

Продовжується співпраця з Віберзьким університетом (штат Юта), університетом Південної Кароліни (США), Медичною академією м.Бідгощ (Польща), Кароліна університетом м.Лунд (Південна Швеція), медичним факультетом Технічного університету ім. К.Гаруса (Дрезден, Німеччина), відділенням хірургії молочної залози клініки м.Дюссельдорф (Німеччина), Шпитальним центром університету м.Монпельє (Франція), шпиталем Віденського університету м. Відень (Австрія) та з Американсько-австрійською фундацією та фундацією Сороса у Зальцбурзі (Австрія).

У 2003 році розпочалася підготовча робота та узгодження окремих сторін щодо проектів обміну викладачами та студентами з Німеччини та США, а також завершуються переговори про стажування перспективних співробітників академії в університетах Австрії (6 молодих викладачів), США (7), Великобританії (5), Німеччини (4), Бельгії (3), Швеції (2-3), Польщі (3) у 2004 році.

Для покращання Міжнародних зв'язків та розширення списку викладачів, які можуть брати участь у стажуванні за кордоном, у 2004 році будуть організовані курси з удосконалення знань з англійської мови.

Література. 1. *Бажанов В.А.* О стратегических принципах государственной политики в области науки // Наукоеведение. - 2003. - № 2. - С. 203-208. 2. *Блер Т.* Про значення науки // Вісн. НАНУ - 2003. - № 1. - С.9-17. 3. *Дежина І.Г.* Молодые кадры в Российской науке: как их сохранить? // Наукоеведение. - 2002. - № 2. - С. 127-136. 4. *Наказ МОЗ України № 233* від 08.06.2001р. 5. *Фісун А.О.* Передумови створення інфраструктури ринку нововведень // Пробл. науки. - 2001. - № 6. - С. 24-36.

RESULTS OF THE RESEARCH ACTIVITY AND TRAINING OF THE PROFESSORIAL-TEACHING STAFF OF THE ACADEMY IN 2003

V.P.Pishak, I.Y.Sydorchuk

Abstract. The paper deals with the basic indices of the research activity of the professorial-teaching staff (PTS) of the Academy and training of the scientific-pedagogical personnel in 2003.

Key words: Bukovinian State Medical Academy, studies, higher qualification personnel.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Buk. Med. Herald.-2004.-Vol.8, №1.-P.3-6.

Надійшла до редакції 9.02.2004 року